

HEDEMORA
KOMMUN

Hållbarhetsstrategi

med prioriteringar 2019–2022

Antagen av kommunfullmäktige 2019-01-17

Reviderad 2020-11-24 av kommunfullmäktige i samband med
Mål och Budget 2021

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning	4
2 Syfte och omfattning	6
3 Kommunens vision	7
4 Kommunens övergripande hållbarhetsmål	8
5 Kommunens fokusområden för hållbarhet	9
5.1 Jämlik hälsa	10
5.2 Inkludering	13
5.3 Jämställdhet	15
5.4 Miljö	18

1 Inledning

I Hedemora kommun vill vi skapa en hållbar samhällsutveckling genom kreativa idéer och långsiktig planering. Vi ska alltid tänka på hållbarhet i vår vardag och göra hållbara val. Hållbarhetsarbetet är en process som vi skapar tillsammans varje dag i Hedemora.

För att lyckas med hållbarhetsarbetet krävs:

- Att arbetet leds åt rätt håll
- Att det finns resurser
- Att vi har kunskap att göra rätt
- Att vi alla var och en och tillsammans lever och verkar hållbart

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling kan beskrivas som ”en samhällsutveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”. Hållbar utveckling delas ofta in i tre delar som beskrivs som ömsesidigt beroende av varandra:

1. Social hållbarhet handlar om att tillfredsställa grundläggande mänskliga behov och respektera mänskliga rättigheter.
2. Ekologisk hållbarhet handlar om att långsiktigt bevara ekosystemens produktionsförmåga.
3. Ekonomisk hållbarhet handlar om långsiktig hushållning med mänskliga och materiella resurser.

Hållbarhetsarbetet i Hedemora utgår också ifrån lagar, mål och riktlinjer som finns på lokal, regional, nationell och global nivå. På lokal nivå finns utöver lokala politiska mål och vision även strategier. På regional nivå finns mål och riktlinjer för Dalarnas hållbarhetsarbete. På nationell nivå finns, utöver mål och riktlinjer, även nationell lagstiftning såsom grundlagarna, kommunallagen, diskrimineringslagen, skollagen och socialtjänstlagen.

Som en del i att förverkliga en social, ekologisk och ekonomisk hållbar utveckling har FN antagit 17 globala utvecklingsmål och 169 delmål. Det kallas Agenda 2030 eller de Globala målen för hållbar utveckling. Agenda 2030 syftar till att bland annat avskaffa fattigdom, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet, säkerställa god och jämlik hälsa samt bekämpa klimatförändringen.

De globala målen omfattar alla världens länder och de lokala offentliga aktörerna är avgörande för genomförandet. Agenda 2030 och internationella konventioner om mänskliga rättigheter ska därför respekteras, skyddas, uppfyllas och främjas lokalt i Hedemora.

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

2 Syfte och omfattning

Syftet med Hållbarhetsstrategin för 2018–2022 är att skapa en gemensam bild av vad hållbarhet är inom ramen för kommunens uppdrag och att tydliggöra kommunens ambitioner inom hållbar utveckling.

ETT AKTIVT hållbarhetsarbete i hela kommunen är en förutsättning för att kunna skapa en hållbar utveckling. Kommunens alla verksamheter har därför ansvar för hållbarhetsarbetet på olika sätt. Kommunen ska vara drivande i arbetet genom att involvera invånare, näringsliv, civila samhället och andra organisationer. Medskapande är viktigt för utveckling.

Komplexa utmaningar kräver samarbete och ett helhetsperspektiv. Bred samverkan inom kommunen, mellan förvaltningar och kommunägda bolag men också med olika aktörer i samhället är avgörande för utveckling.

Hållbarhetsarbetet är långsiktigt och ska bedrivas i hela det geografiska området Hedemora kommun.

Strategin omfattar hela kommunen och alla medarbetare och är beslutad av kommunfullmäktige.

Hållbarhetsarbetet i Hedemora styrs av:

HEDEMORA KOMMUNS VISION

Visionen uttrycker en viljeinriktning och kommunens långsiktiga åtagande inom hållbarhet och utgör grunden för styrningen.

ÖVERGRIPANDE HÅLLBARHETSMÅL

Tydliggör kommunens ambitioner inom hållbar utveckling och gör det möjligt att följa utvecklingen.

FOKUSOMRÅDEN FÖR HÅLLBARHET

Beskriver vad Hedemora kommun ska fokusera på.

LAGAR, MÅL OCH RIKTLINJER

Lagar, mål och riktlinjer som finns på lokal, regional, nationell och global nivå för hållbarhet.

3 Kommunens vision

Visionen visar vart vi vill föra kommunen.

” Hedemora är en välkomnande och hållbar kommun

Hedemora kommun ska uppfattas som en välkomnande kommun, både att bo och verka i.

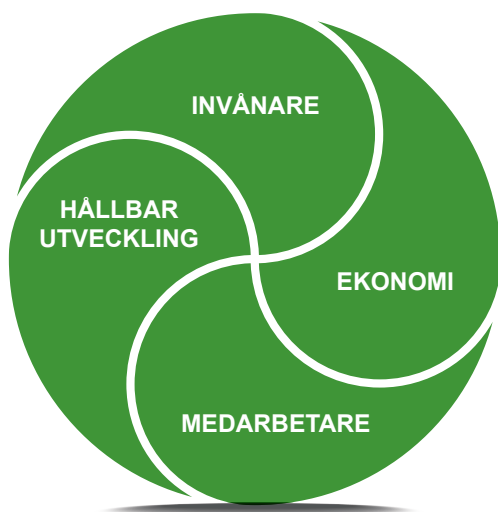
Vi arbetar för en hållbar samhällsutveckling där kreativitet och nya idéer ger riktning mot framtiden.

I Hedemora kommun genomsyrar hållbar utveckling all verksamhet och långsiktig planering.

Hedemoras visionsarbete kallar vi Hållbara Hedemora.

Det innebär att kommunen strävar mot en hållbar utveckling för alla människor, miljön och ekonomin. Att arbeta hållbart är en förutsättning för att kunna ge våra invånare rätt service av rätt och god kvalitet, vara en attraktiv arbetsgivare, skapa hållbar ekonomisk tillväxt och säkerställa ett hållbart skydd för vår planet och våra naturresurser.

Fyra styrperspektiv

I Hedemora kommuns styrmodell finns fyra styrperspektiv som ska genomsyra kommunens verksamheter. De fyra styrperspektiven är: invånare, ekonomi, medarbetare och hållbar utveckling. De fyra styrperspektiven är alla lika viktiga för att uppnå vår vision.

Vår gemensamma värdegrund

Tillsammans har vi enats om en värdegrund som beskriver hur vi ska vara och göra för att lyckas med vårt gemensamma uppdrag. Alla medarbetare i kommunens organisation omfattas. Värdegrunden är: Kundfokus, respekt, ansvar och mod (KRAM).

4 Kommunens övergripande hållbarhetsmål

TVÅ HÅLLBARHETSMÅL² är antagna av kommunfullmäktige och innebär att alla nämnder, förvaltningar och verksamheter i Hedemora kommun tillsammans ska arbeta mot målen:

- Hedemora är jämställt, jämlikt och hälsan är god
- Hedemora är en klimatsmart och miljövänlig kommun.

²Mer information om Hedemora kommuns politiska prioriteringar finns i Mål och budget för Hedemora kommun för respektive år.

5 Kommunens fokusområden för hållbarhet

Hedemora kommuns förhållningsätt till hållbar utveckling är att prioritera fyra fokusområden inom ramen för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Arbetet har pågått under många år i syfte att föra utvecklingen mot ett hållbart samhälle. De fyra fokusområdena är:

De fyra fokusområdena
JÄMLIK HÄLSA
INKLUDERING
JÄMSTÄLLDHET
MILJÖ

DETTA INNEBÄR att alla nämnder, förvaltningar och verksamheter i Hedemora kommun tillsammans ska arbeta för en hållbar utveckling med fokus på jämlik hälsa, inkludering, jämställdhet och miljö. Många insatser som påverkar våra fokusområden för hållbarhet ingår i kommunens grunduppdrag. Hur kommunen väljer att arbeta med till exempel utbildning, omsorg, kultur och fritid, arbete, energi, miljö, natur och bostadsområden har stor betydelse för utvecklingen av de fyra fokusområdena.

Viktiga och komplexa samhällsutmaningar som rör jämlik hälsa, inkludering, jämställdhet och miljö ställer krav på tvärsektoriella och långsiktiga arbetssätt. Det leder till att vi har behov av att utveckla nya former för styrning, organisation och samverkan.

Uppföljning

Regelbunden rapportering av fokusområdenas arbete sker till Kommunstyrelsens strategiutskott.

5.1 Jämlik hälsa

En god och jämlik hälsa i Hedemora

Agenda 2030 och folkhälsomål som grund

Utgångspunkten för folkhälsoarbetet är Agenda 2030, nationella- och regionala mål och planer samt lokala mål och planer. Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken är *"att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation"*. För att uppnå detta måste jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet tydliggöras och genomsyra folkhälsoarbetet på alla nivåer. Folkhälsopolitikens sektorsövergripande mål- och uppföljningsstruktur har åtta målområden med ett stärkt fokus på jämlik hälsa.

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

En god och jämlik hälsa i Hedemora

Vi vill att folkhälsoarbetet i Hedemora kommun ska främja en god och jämlik hälsa. En god folkhälsa handlar inte bara om att hälsan bör vara så bra som möjligt, den bör också vara jämlikt fördelad mellan olika grupper i samhället. Särskilt

viktigt är det att hälsan förbättras för de grupper som är mest utsatta för ohälsa. Utvecklingen av hälsan i befolkningen är viktig för en hållbar samhällsutveckling och för människors välbefinnande. Styrning och ledning för god och jämlik hälsa är ett avgörande utvecklingsområde för samhällets ekonomiska utveckling och sociala hållbarhet.

Kommunens grundansvar

Folkhälsoarbetet i Hedemora utgår från verksamheternas grunduppdrag och hur detta skapar förutsättningar för en god hälsa hos befolkningen. Verksamheternas ordinarie arbete ska bidra till att långsiktigt skapa förutsättningar för att invånarna i Hedemora ska uppleva en god hälsa och göra hälsosamma val i livet.

Samling för social hållbarhet i Dalarna

Växande skillnader i hälsa både i Sverige och i Dalarnas kommuner var den främsta anledningen till att Samling för social hållbarhet i Dalarna startade år 2016. Samlingen är ett samarbete mellan Region Dalarna, Dalarnas kommuner, landsting, länsstyrelse och högskola som pågår till och med hösten 2018. Till Samlingens uppgifter hör att skapa förutsättningar för beslutsfattare att utveckla en effektiv ledning och styrning.

En av Samlingens och Hedemora kommuns målsättningar är att sprida kunskaper och

"I fler avseenden har Sverige en god folkhälsa, men ojämlikhet i hälsa och livslängd är en utmaning. För att nå en mer jämlik hälsa måste individers egna möjligheter att agera och generera resurser stärkas, men även det allmännas förmåga att bidra med resurser vid

situationer eller perioder i livet där de egna resurserna inte räcker till. Det finns nu all anledning att ta nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa."

Olle Lundberg, ordförande Nationella kommissionen för jämlik hälsa.

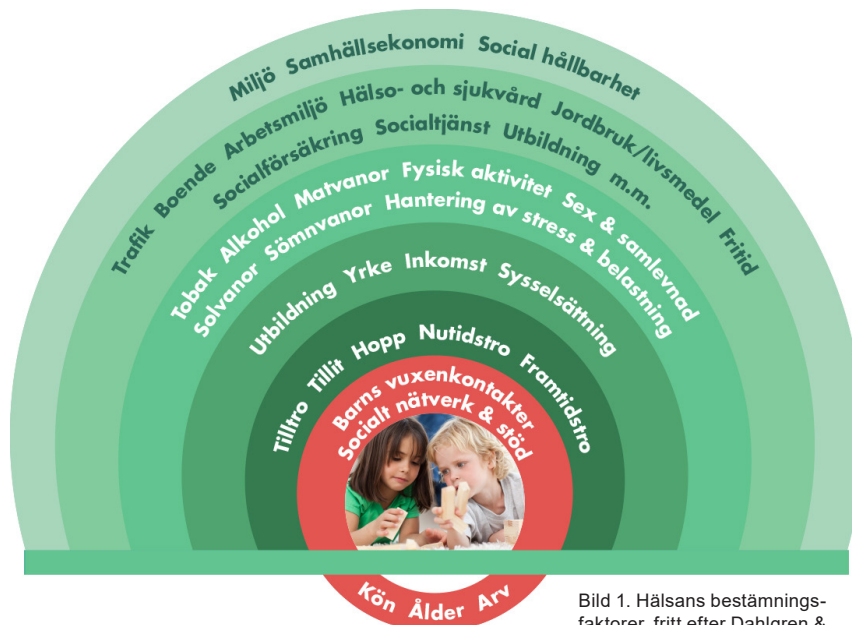

Bild 1. Hälsans bestämningsfaktorer, fritt efter Dahlgren & Whitehead (1991)

erfarenheter inom några områden som är avgörande för att minska skillnader i hälsa:

- Ge alla barn en bra start i livet
- Ge alla barn och unga goda förutsättningar under tiden i skollåldern
- Ge alla förutsättningar till egen försörjning
- Skapa hälsofrämjande processer och hållbara miljöer och samhällen för alla

Läs mer på www.regiondalararna.se

HÄLSANS BESTÄMNINGSFAKTORER, se bild 1, består av många olika faktorer som i de allra flesta fall kan påverkas genom olika typer av samhällsinsatser. Allt på bilden nedan påverkar folkhälsan, direkt eller indirekt, och det finns ett samband mellan de olika faktorerna. Ett framgångsrikt folkhälsoarbete förutsätter en bred samverkan mellan många olika aktörer.

Som stöd i det övergripande arbetet med hälsa och hållbar utveckling kan modellen Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling användas. Den kan vara en gemensam utgångspunkt vid samtal och när beslut ska fattas. Den kan användas sektorsövergripande, förvaltningsövergripande och/eller inom varje förvaltnings verksamhetsområde när det gäller hälsa och hållbar utveckling.

Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling

- Mer kroppsrörelse i vardagen
- Mer grönt på tallriken
- Plats för föräldraskapet
- Plats för mänskliga möten
- Balansera stressen
- Närhet till naturen
- Närhet till kulturen

Läs mer på www.ltdalararna.se

Metod

Prioriteringar år 2018–2022

Bild 2. Sju landmärken för hälsa och hållbar utveckling.

Illustratör Ania Witwitzka. Copyright Johan Hallberg.

Hedemora kommun har under många år arbetat med utvecklingsinsatser för barn och unga. Det arbetet vill vi fortsätta att utveckla och därför prioriteras målgruppen barn och unga även fortsättningsvis.

Vi vill också sprida de kunskaper och erfarenheter som framkommit inom Samling för social hållbarhet i Dalarna med syfte att minska skillnader i hälsa.

Exempel på pågående utvecklingsinsatser inom folkhälsa

- Förebyggande ANDT-arbete (alkohol, narkotika, dopning och tobak) som utgår från regeringens ANDT-strategi. Länsövergripande handlingsplan.
- Samverkansberedning - övergripande samverkan mellan kommunen och landstinget.
- Samverkansmöten - planeringsmöten mellan kommunen och landstinget gällande tidiga insatser för barn och unga.
- Social investeringsfond/insatsbudget - medel för utvecklingsinsatser för barn och unga.
- Familjecentral – en resurs och mötesplats för familjer som väntar barn eller har barn yngre än

6 år.

- Samling för social hållbarhet i Dalarna - ett samarbete mellan Region Dalarna, landstinget, högskolan, länsstyrelsen samt Dalarnas kommuner med syfte att höja kvaliteten i det regionala arbetet för social hållbarhet och för att minska skillnader i hälsa.
- Statistikunderlag för prioriteringar och utveckling.
- Nationella och regionala nätverk.

Folkhälsoutvecklingen i Hedemora

Utvecklingen följs genom olika återkommande befolkningsundersökningar. Dessa används sedan som underlag till kommunens folkhälsoarbete.

- Hälsa på Lika Villkor är en undersökning om livsvillkor, levnadsvanor och hälsa som genomförs nationellt varje år i åldersgruppen 16-84 år.
- LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) är en undersökning om ungdomars livsvillkor och levnadsvanor som genomförs i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet ungefär vart tredje år. Undersökningen administreras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

5.2 Inkludering

Hedemora ett inkluderande samhälle där människor möts

I HEDEMORA vill vi ha ett inkluderande och interkulturellt samhälle som bygger på det mänskliga mötet mellan människor. Ett möte mellan såväl nya som gamla invånare. Även om samhället idag är mångkulturellt så är det i vissa fall exkluderande och segregat, vilket gör att olika människor sällan möts. Detta vill vi förändra genom medskapande. Inkludering berör alla människor i Hedemora. Vad är inkludering? Se bild 3 på nästa sida för att se skillnaden på begreppen inkludering, exkludering, integration och segregation.

Sedan länge har många nya kommuninvånare kommit för att bo, leva och arbeta i Hedemora från andra delar av världen. Ungefär hälften är barn. De flesta har de senaste åren kommit som asylsökande och nyanlända från Syrien, Eritrea, Afghanistan och Irak. Denna etniska och kulturella mångfald är en tillgång för kommunens utveckling i en allt mer globaliserad värld.

Vi måste tillsammans ta tillvara på alla människors olika erfarenheter, se till individerna och inte gruppera människor efter bakgrund eller kultur. Kultur är något som är i ständig förändring som vi skapar tillsammans.

Människor är både olika och lika. Vi har mycket gemensamt och det ska vi bygga vidare på för att skapa ett inkluderande samhälle.

Inkludering och interkulturell utveckling handlar om jämlikhet och om att leva tillsammans och inte parallellt och ha utbyte av likheter och olikheter gällande bakgrund, kompetens, intressen och/eller

behov. Det handlar om mötesplatser, bemötande och relationer mellan människor. Arbetet bygger på känsla av tillhörighet, sammanhållning, delaktighet och ett jämlikt samhälle utan diskriminering och rasism.

Alla människors lika värdighet är en utgångspunkt för att skapa det inkluderande och interkulturella Hedemora för alla oavsett kön och ålder. I Hedemora är inkluderingsarbetet nära sammankopplat med arbetet för jämställdhet och jämlikhet.

Utgångspunkter för arbetet

Hedemora kommuns inkluderingsarbete sker med utgångspunkt i såväl Agenda 2030, som nationella handlingsplaner för arbetet som den regionala samverkan för integration "Vägen in" som består av fem delar:

- Vägen till arbete,
- Vägen till språk och utbildning,
- Vägen till en god och jämlik hälsa
- Vägen till bostad, Vägen till social sammanhållning och delaktighet.

Arbete utgår också från Europeiska koalitionen mot rasism (ECCAR) 10-punktsprogram³.

Arbetet i Hedemora kommun utgår i huvudsak ifrån hur kommunens olika verksamheters ordinarie arbete kan skapa förutsättningar för ett inkluderande och interkulturellt Hedemora fritt från rasism. Detta arbete kan kompletteras med projekt och särskilda riktade satsningar.

³Tiopunktsplanen omfattar följande åtaganden:

- (1) konsultera olika aktörer och grupper för att följa utvecklingen
- (2) integrera mål, statistik och indikatorer i kommunens styrsystem
- (3) erbjuda stöd till personer som blivit utsatta för diskriminering och rasism
- (4) informera om gällande rättigheter och skyldigheter
- (5) främja lika rättigheter och möjligheter i samhällslivet

(6) säkerställa att man är en icke-diskriminerande arbetsgivare och välfärdsleverantör

(7) erbjuda lika tillgång till bostäder

(8) utmana diskriminering och rasism genom utbildning

(9) bidra till ett interkulturellt synsätt i samhällsplaneringen

(10) motverka hatbrott och erbjuda konflikthantering.

Prioriterade områden 2018-2022

Mötesplatser och medskapande –

Inkluderingsarbetet i Hedemora utgår ifrån ett interkulturellt förhållningssätt som innebär att fokus läggs på det gemensamma medskapandet och mötet mellan människor varje dag. Det är en ömsesidig process mellan majoritet och minoritetsgrupper i samhället. Vi måste därför ställa oss frågan om vem som ska integreras av vem till vad. Och fokusera på att vi alla tillsammans skapar ett inkluderande och interkulturellt Hedemora. Det civila samhället spelar en viktig roll.

Samhälle fritt från rasism – För att kunna skapa inkluderande mänskliga möten krävs samtidigt ett aktivt förebyggande arbete mot såväl diskriminering, (varje dags) rasism och polarisering i samhället. Vi ska bli medvetna om fördomar och inte agera på dem. Den sociala tilliten ska främjas.

En inkluderande arbetsplats och arbetsmarknad

– En viktig och prioriterad fråga är alla olika människors inkludering på såväl arbetsplatser som på arbetsmarknaden. Särskilt unga personer och nyanlända kvinnor bör prioriteras, då de har större utmaningar att inkluderas på arbetsmarknaden.

Hedemora kommun som arbetsgivare ska vara en förebild för en inkluderande arbetsplats utan diskriminering.

Exempel på pågående utvecklingsinsatser för integration

- Projekt och särskilda riktade satsningar. Ett projekt är EU-projektet ”En väg in – En inkluderande mötesplats för arbete och företagande” som medfinansieras av asyl, migration och integrationsfonden (AMIF). Projektet pågår fram till och med oktober 2019.
- Dialog och omvärldsbevakning med andra kommuner, myndigheter och civila samhället för att tillsammans bidra till inkludering är prioriterat. Hedemora kommun ingår bland annat i SKL:s nätverk för kommuner som arbetar mot rasism och diskriminering.
- Metodutveckling av nya innovativa metoder och verktyg tas fram och genomförs.
- Kompetensutveckling internt och externt för att förändra attityder.
- Statistik följs och synliggörs – för prioriteringar, utveckling och uppföljning.

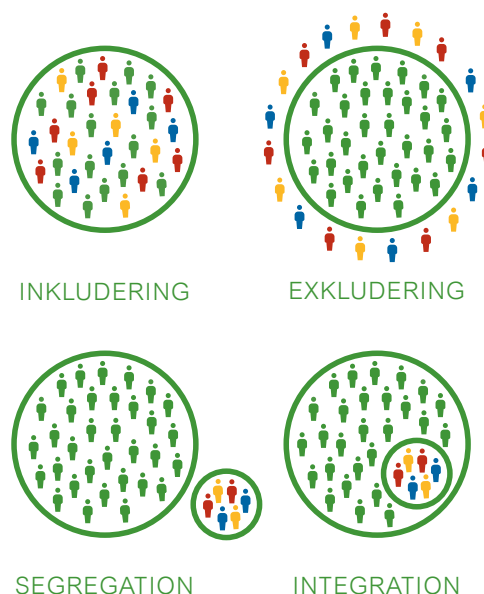
Vad betyder rasism?

Betydelsen av rasism är komplex. En definition av begreppet är varje form av handling med syftet att förminska eller omintetgöra andras mänskliga rättigheter baserat på en idé om förmodade biologiska, etniska eller kulturella skillnader och hierarkier.

Detta fenomen leder i slutändan till att människor delas in i grupper som tillskrivs specifika egenskaper, vilket i sin tur leder till att grupperna får olika – och ojämlika – förutsättningar genom livet.

Vardagsrasism, eller varje dags rasism kallas den kontinuerliga integreringen av rasism i vardagssituationer som ofta sker osynligt. Den sker därför ofta omedvetet.

Bild 3. Vad är inkludering?

5.3 Jämställdhet

Ett jämställt och jämlikt Hedemora

VI VILL att Hedemora ska vara jämställt och jämlikt. Att arbeta med jämställdhet är först och främst en fråga om rättigheter, men det är också smart. Hedemora kommun har ett ansvar att uppnå lika goda resultat och erbjuda rätt kvalitet inom våra olika verksamheter för alla invånare oavsett kön. Hedemora som organisation har också ett ansvar för sina medarbetare när det gäller likvärdiga förutsättningar att genomföra sitt arbete, arbetsmiljö och arbetsvillkor. Att arbeta med jämställdhet är också smart då det skapar utveckling, ökad tillväxt och sysselsättning. Jämställdhet är både ett mål i sig och ett medel för att uppnå ett hållbart samhälle.

I Hedemora precis som i resten av samhället bemöts olika kvinnor, män, flickor och pojkar samt icke-binära på olika sätt – vilket skapar ojämställdhet och ojämlikhet. Vi gör ofta omedvetet skillnad och behöver därför arbeta med vårt bemötande för att motverka diskriminering, fördomar och föreställningar om stereotypa mönster.

I Hedemora ska kön alltid analyseras men inte bara kön. Vi ska alltid analysera kön då det skär tvärs igenom alla grupper av människor då kvinnor och män inom olika grupper oftast har olika villkor. Men vi stannar inte där utan fortsätter analysen och kompletterar med ett jämlikhetsperspektiv. Jämlikhet kan ses som lika rättigheter och möjligheter oavsett vem man är.

I Hedemora finns det skillnader i behov, livsvillkor och hälsa mellan olika individer och grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män samt icke-binära och skillnaderna ökar mellan olika individer och grupper såväl i Hedemora som i övriga landet. Vi vill bryta den här utvecklingen och skapa ett jämställt och jämlikt samhälle för alla oavsett exempelvis kön, könsöverskridande identitet eller

uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder eller socioekonomi/klass och geografisk plats. En person kan påverkas av flera olika sociala kategorier som kan samverka och förstärka varandra beroende av tid och plats, vilket kallas intersektionalitet. Människors olikhet ska inte vara ett hinder för rättigheter, god hälsa, makt och resurser på likvärdiga villkor. Ett jämställt och jämlikt samhälle gynnar alla invånare.

Agenda 2030 och jämställdhetsmål som grund

Hedemora kommuns jämställdhetsarbete sker med utgångspunkt i Agenda 2030 där det både är ett mål och ett medel. I Hedemora ska alla kvinnor, män och flickor, pojkar ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, vilket ligger i enlighet med Sverige övergripande jämställdhetspolitiska mål beslutade av riksdagen. Verksamheterna i Hedemora ska även bidra till de sex nationella delmålen:

- 1) En jämn fördelning av makt och inflytande;
- 2) ekonomisk jämställdhet;
- 3) jämställd utbildning;
- 4) jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet;
- 5) jämställd hälsa och att
- 6) mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

En annan utgångspunkt för arbetet är Agenda 2010 och den Europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR), som Hedemora signerat år 2009.

Vi utgår från de två juridiska könen, kvinna/flicka eller man/pojke för att synliggöra ojämställdhet men är samtidigt medvetna om att alla inte definierar sig med sitt juridiska kön. Vill därför

med riktade satsningar motverka förtryck och diskriminering mot icke-binära personer och transpersoner.

Jämställdhets och jämlikhetsintegrering

Strategin som används för att skapa ett jämställt samhälle i Hedemora såväl som i Sverige är jämställdhetsintegrering – vilket innebär att vi alla har ansvar för att skapa jämställdhet varje dag. Jämställdhetsintegreringen i Hedemora kompletteras med ett jämlikhetsperspektiv.

Jämställdhets och jämlikhetsperspektivet ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Makt och resurser ska fördelas likvärdigt. Det innebär att vi i Hedemora systematiskt ska synliggöra och analysera vilka konsekvenser våra verksamheter och beslut får för olika kvinnor respektive män, vilket inkluderar såväl nya som gamla invånare och människor i olika ålder (ett generationsperspektiv).

Prioriterade områden 2018 – 2022

Jämställdhet och jämlikhetsperspektivet integreras. Jämställdhets och jämlikhetsperspektivet integreras i verksamheterna i vår vardag – varje dag. Arbetet bygger på kunskap. Kommunens ledare och chefer spelar en avgörande roll.

Könsuppdelad statistik analyseras – Att individbaserad statistik redovisas könsuppdelat och analyseras är en självklarhet och ett viktigt verktyg för att belysa ojämställdhet och ojämlikhet och hitta rätt åtgärder och lösningar.

Förebyggande arbete mot diskriminering – Att arbeta mot diskriminering, alla former av trakasserier och kränkningar samt härskartekniker av såväl invånare som medarbetare på olika nivåer är avgörande för att skapa ett jämställt och jämlikt Hedemora. Vårt bemötande är ett viktigt redskap i detta arbete.

Män och pojkar involveras – Många män har bejakat jämställdhetsarbetet medan andra har observerat, förhållit sig passiva eller gjort motstånd. Det är därför hög tid att fler män och killar blir mer delaktiga i jämställdhetsarbetet. I Hedemora ska därför frågor om maskulinitet och män och pojkars delaktighet i jämställdhetsutvecklingen lyftas.

Mäns våld mot kvinnor förebyggs och stoppas

– Arbetet att förebygga och stoppa mäns våld mot kvinnor är en viktig del av jämställdhetsarbetet inom ramen för detta arbete finns såväl arbetet mot våld i nära relationer som arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Allt våld måste förebyggas tidigt och bekämpas oavsett vem som är förövare och hur våldet tar sig uttryck och vem som utsätts. För att åstadkomma detta är det viktigt att ha kännedom om hur våldet kan ta sig till uttryck och vem som drabbas.

Exempel på pågående utvecklingsinsatser för jämställdhet

- Arbetet med jämställdhet och jämlikhetsintegrering fortsätter dels inom ledning och styrning och dels genom checklistor i bland annat tjänsteskrivelser.
- Arbetet mot diskriminering utvecklas i organisationen och inom ledning och styrning.
- Samarbete med andra kommuner och omvärldsbevakning är viktigt. SKL:s nätverk för jämställdhet och SKL:s projekt Modellkommuner är prioriterat.
- Metodutveckling av nya innovativa metoder och verktyg tas fram och genomförs.
- Kompetensutveckling internt och extern för att förändra attityder.
- Statistik följs och synliggörs för prioriteringar, utveckling och uppföljning.
- Utveckling av jämlikhetscertifiering inom olika verksamheter är ett verktyg som kan spridas till fler verksamheter.

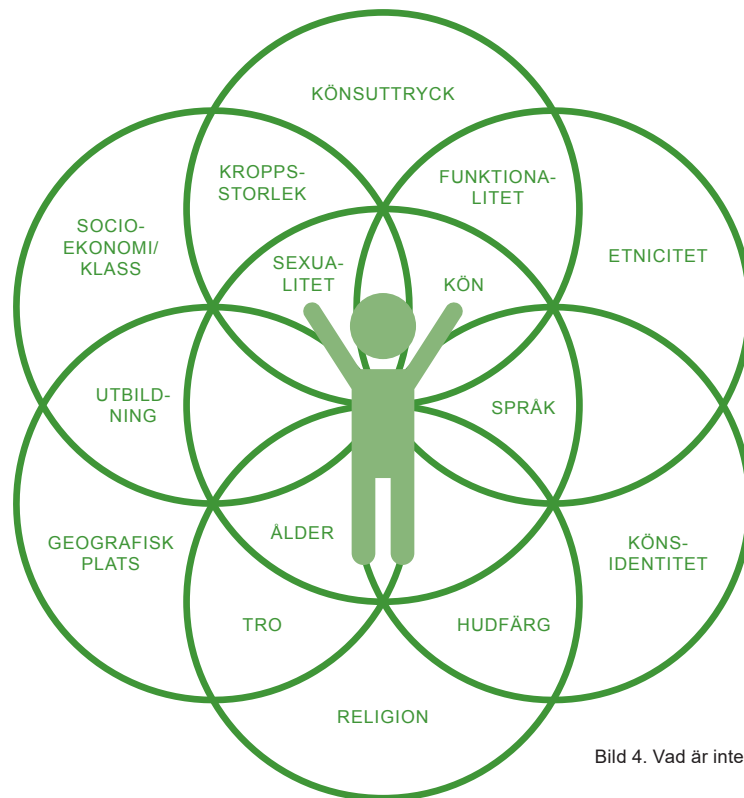

Bild 4. Vad är intersektionalitet?

Varför flickor, pojkar, kvinnor och män och icke-binära?

När vi skriver människor i Hedemora menar vi kvinnor, män, flickor och pojkar samt icke-binära personer med olika bakgrund, behov och livsvillkor. I Hedemora ska kön alltid analyseras men aldrig enbart då även fler faktorer är avgörande.

De flesta människor i vårt samhälle identifierar sig med det juridiska kön de tilldelades vid sin födsel, men det gör inte alla människor. Att dela in kön i uppdelningen kvinnor, män, flickor och pojkar kallas en binär syn på kön. Denna uppdelning kan vara problematiskt för personer som inte identifierar sig enligt den binära könsuppdelningen kvinna/man. Som ett sätt att inkludera fler och främja alla människors lika

värdighet har vi i Hedemora valt att synliggöra att det även finns icke-binära personer, vilket alltså avser en person som identifierar sig som mellan, bortom eller med båda könskategorierna kvinna/man.

Samtidigt för att skapa ett jämställt Hedemora behöver vi systematiskt arbeta för att undanröja ojämställdheten mellan kvinnor och män såväl i våra verksamheter som i samhället i stort. Därför väljer vi att övergripande avgränsa oss till att följa upp våra resultat uppdelat på kvinnor och män, flickor och pojkar (det handlar alltså om juridiskt kön) och därmed analyserar vi könsuppdelad statistik när sådan finns att tillgå. Men vi vill samtidigt förhålla oss till att alla människor inte identifierar sig med sitt juridiska kön och vill därför med riktade satsningar motverka förtryck och diskriminering mot icke-binära personer och transpersoner.

5.4 Miljö

Ett klimatsmart och miljövänligt Hedemora

Agenda 2030 och miljömål som grund

Utgångspunkten för miljöarbetet är Agenda 2030, nationella- och regionala mål och planer samt lokala mål och planer. Det övergripande målet för miljöpolitiken är *”att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”*

Riksdagen har också fastställt 16 nationella miljö kvalitetsmål. Syftet med målen är att nå en miljömässigt hållbar utveckling på lång sikt.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap

14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Avgränsning

Fokusområde miljö avser arbetet med Ekokommunen Hedemora. Övrigt miljöarbete bedrivs inom kommunens och de kommunala bolagens ordinarie verksamheter.

Ekokommunen Hedemora

Hedemora kommun har varit med i kommunnätverket Sveriges ekokommuner sedan 1998. Arbetet innebär att kommunen ställer sig bakom Det Naturliga Stegets definition av hållbar utveckling, fyra hållbarhetsprinciper. De bygger på metoden att ett hållbart samhälle är ett samhälle som kan behålla sin jämvikt gentemot naturen samtidigt som människors förmåga att tillgodose sina behov inte hindras.

De fyra hållbarhetsprinciperna

I det hållbara samhället utsätts inte naturen för systematisk:

1. Koncentrationsökning av ämnen från berggrunden.

Villkoret innebär att vi ska sträva efter att minska spridning och nyanvändning av material som hämtas ur berggrunden, exempelvis tungmetaller och olja. Detta kan ske genom att minska användningen av dessa ämnen och samtidigt öka återanvändningen av de ämnen som redan finns i samhället.

2. Koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion.

Villkoret innebär att vi ska arbeta för att minska miljöpåverkande utsläpp från samhällets produktion och energianvändning. Detta kan exempelvis ske genom att öka vår återvinning och källsortering och sträva efter att minska förorenande utsläpp till luft och vatten.

3. Undanträngning med fysiska metoder.

Villkoret innebär att vi inte ska använda våra resurser i en snabbare takt än vad naturen hinner återskapa dem. Vi ska till exempel undvika att avverka mer skog eller fisk än vad som motsvarar återväxten. Det innebär också att vi ska undvika olika former av manipulation av ekosystemen, såsom att ändra grundvattenflöden, skapa jorderosion eller att asfaltera över bördig jordbruksmark. Och i det samhället...

4. ...hindras inte människor systematiskt att tillgodose sina behov.

Läs mer på www.sekom.se

Kommunens grundansvar

Ekokommunarbetet i Hedemora bedrivs inom kommunens och de kommunala bolagens ordinarie verksamheter. Det berör till exempel undervisning, inköp, energianvändning, hantering av sopor och avfall, kemikalier, transporter och byggande. Ett framgångsrikt arbete förutsätter samverkan inom kommunen men också med andra aktörer.

Prioriteringar år 2018–2022

- Sprida kunskaper och erfarenheter om Ekokommunen Hedemora.
- Arbeta med de åtgärder som är kopplade till ekokommunarbetet från Länsstyrelsen Dalarnas Åtgärdsprogram 2018-2022 till Dalarnas miljömål.

Exempel på pågående utvecklingsinsatser inom ekokommunarbetet

- Medlemskap i kommunnätverket Sveriges Ekokommuner.
- Biosfärområde Älvlandskapet Nedre Dalälven.
- Statistikunderlag för prioriteringar och utveckling.
- Regionala och lokala och nätverk.

Ekokommunen Hedemoras utveckling

Vi vill göra Hedemora ännu mer miljövänligt. Utvecklingen följs genom Sveriges Ekokommuners Gröna nyckeltal. Nyckeltalen berör viktiga områden för kommunen. Resultaten används som underlag till ekokommunarbetet.

Klimatförändringen – vår största utmaning

Enligt FN:s klimatpanel IPCC är jordens medeltemperatur för hög och ökningen fortsätter om vi inte kraftigt minskar våra utsläpp av växthusgaser. Växthusgasen koldioxid ökar i atmosfären när vi använder bränslen från berggrunden som kol, gas och olja, så kallade fossila bränslen. Fossilfria bränslen som el och biogas minskar utsläppen, likaså att åka kollektivt i stället för att ta egen bil och att minska antalet flygresor.

Även en kraftigt ökande köttkonsumtion har stor inverkan på klimatet. FN:s livsmedelsorgan FAO beskriver boskapssektorn i världen som ett större klimatproblem än alla transporter med både bil

och flyg tillsammans. Idisslande djur bidrar till utsläpp av växthusgasen metan, som är betydligt mer kraftfull än koldioxid. Det kött som gör störst nytta för miljön är det ekologiska och svenska naturbetesköttet, som bidrar till en rik biologisk mångfald.

Hedemora kommun bidrar aktivt till minskade utsläpp av växthusgaser. Egna andelar i vindkraftsparken utanför Garpenberg täcker kommunens och Hedemorabostäders elbehov och den biobränslebaserade fjärrvärmens är väl utbyggd. I köken lagas mat som tar stor hänsyn till klimat och miljö. Nästa steg är att minska utsläppen från våra tjänstefordon. Läs mer om Hedemoras klimatarbete i den lokala Energi- och klimatstrategin på www.hedemora.se

HEDEMORA
KOMMUN

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Box 201, 776 28 Hedemora | kommun@hedemora.se | 0225-34
000

Vill du veta mer eller har frågor om hållbarhetsarbetet? Hör av dig till ansvariga
på hallbarhet@hedemora.se eller läs mer på hedemora.se